

00:01 Andrei: Bine v-am gasit! Sunt Andrei Dumitrascu si ascultati “Childlife: provocari de parinte”, un podcast creionat de SECOM. Invitata mea de astazi are o experienta de peste 20 de ani in invatamant, este consultant, trainer si mentor educational. A lucrat ca profesor de limba romana si invatator si este fondatoarea scolii private “Helikon”, precum si a platformei “Vocea parintilor”: Oana Moraru! Iti multumesc pentru prezenta ta alaturi de noi.

00:26 Oana: Si eu multumesc de invitatie. Bine v-am gasit!

00:28 Andrei: Este o bucurie si o onoare sa te avem aici, mai ales ca vorbim de un subiect, cred ca in ultimii 30 de ani, la moda aproape intotdeauna. In plus, si in special, noua ne place foarte mult abordarea ta in ceea ce priveste zona asta a educatiei. Abordarea e bazata pe tipologiile copiilor si pe nevoile acestora. Asa cum iti prezentam, si ascultatorii nostri deja cunosc, podcast-ul nostru are la baza ideea conform careia atunci cand parintii sunt ok si copiii sunt ok. Astfel am ales sa tratam provocarile pe care le intalneste un parinte in cresterea copiilor. Si una dintre cele mai mari provocari – si am primit foarte multe intrebari de la ascultatorii nostri – este zona asta de educatie, iar contextul actual, clar, pune si mai multa presiune atat pe parinti, cat si pe copii. Avem multe intrebari legate de acest subiect. Propun sa incepem cu o discutie legata de scoala clasica, traditionala, versus cea moderna. Ce-ar trebui sa stie un parinte despre aceste doua abordari, despre aceste doua curente?

01:36 Oana: In sens traditional, scoala construita la inceputul secolului al XIX-lea pregatea indivizi capabili sa se integreze rapid la banda de productie, pentru ca asa functiona economia. Scolile erau construite exact ca fabricile, in sensul ca fiecare varsta era bagata intr-o cutie, respectiv intr-o clasa. Aveau o curricula si trebuiau la sfarsitul unor ani de zile, copiii respectivi, tinerii, adultii in devenire, sa dovedeasca niste competente ca sa fie niste bune rotite acolo, la partea de productie economica, intr-o perioada in care industria era in mare crestere si cel mai important produs al scolii trebuia sa fie un individ capabil sa execute niste miscari bine, pe banda de productie sau la banda de productie. Intre timp s-a schimbat modelul economic al societatii, s-au schimbat si mentalitatile, s-a schimbat si modul in care oamenii isi inteleg emotiile si am ajuns la o varianta a scolii perpetuu in criza. Si cele mai bune sisteme din lume, care au reusit mai bine decat Romania, sa-si adapteze scoala la nevoile culturale, sociale si economice, mai ales, ale unei tari. Ca aceasta e principalul motiv pentru care statele trimit copiii la scoala, nu? Sa aiba cetateni usor integrabili in piata muncii si sanatosi mental si academic. Cu timpul, toate aceste tari au trebuit, la randul lor,

sa-si reformeze sistemele. Romania a ramas un pic in urma, putin mai mult chiar si suntem in continuare pe mentalitatea acelu sistem de educatie in care vrei, nu vrei, copiii trebuie sa intre la ora fara sa existe o motivatie neaparat valabila, fara sa existe bucuria invatarii. De ce? Pentru ca, intre timp, mentalitatile individuale s-au schimbat. Si parintii, si copiii – mai ales parintii – nu-si mai doresc doar o educatie de genul statul ne asigura noua, tuturor, o baza. De acum parintii asteapta, si de aceea apar si foarte multe frustrari, un model customizat, un model individualizat pentru copilul meu. S-a schimbat o paradigma in gandire. Nu stiu daca lumea a realizat, dar parintii nu mai sunt doar beneficiarii educatiei, au devenit un soi de clienti pretentiosi in fata unui sistem care nu s-a schimbat niciodata in Romania, care a ramas pe modelul vechi, in care statul este ingrijorat de fiecare individ strict pe cerinta aceasta minima ca el sa iasa alfabetizat si capabil sa ocupe un post care sa asigure perpetuare financiara, economica a tarii. Intre timp, parintii nu realizeaza ca marea loc anxietate si nelinistea si nemulțumirea copiilor pornesc de fapt de la ideea ca avem o mentalitate de client care trebuie satisfăcut, in fata unui sistem care nici pe departe nu gandea acest lucru. De asta si atatea conflicte intre profesori si parinti, intre profesorii care lucreaza in sistemul de stat si care isi fac treaba in felul lor, dar care nu mai inteleg de ce ar trebui ca actul didactic sa se ajusteze la tipologia copilului, la mentalitatile lui, la emotiile lui, la tipul familiei. Mai ales ca noi suntem de doua ori intr-o criza, in sensul ca toate scolile din Romania sunt construite pe acelasi tipar. Noi nu avem foarte multe variante, in fiecare oras, in fiecare judet. A face educatie si a cultiva mintea si creierul unui copil poate crea, acest obiectiv, 15 modele, sa zicem, de educatie diferite, in acelasi oras si fiecare in parte sa fie perfect valabil, valid. Dar aceste 15 modele, in mod normal, ar trebui astazi cautate de fiecare familie conform filosofiei lor educationale, tintelor lor de viitor, mentalitatii legate de cum se creste un copil. In spectrul acestor mentalitati este absolut normal sa avem si familii care cred inca in modelul, sa zicem, clasic de educatie, in care copilului i se impunea o curricula fara sa fie intrebata neaparat despre curiozitatile proprii, care era masurat, care era un pic pedepsit sau culpabilizat, cand nu-si facea treaba bine, fie sub forma unor note, fie sub forma unor privilegii pe care nu le mai primea. Deci este normal sa avem inca familii cu aceste mentalitati. Cultural ele sunt raspandite in Europa, Asia, intr-o proportie sau in tarile mai din vest, de pe continentul american intr-o proportie relativ egala de la o tara la alta, dar e la fel de normal sa avem la capatul celalalt al spectrului, familii care cred intr-un model foarte liberal, in care individul, copilul, de mic nu mai trebuie fortat in nicio directie, trebuie lasat sa-si aleaga ce doreste sau ce-i face placere, trebuie lasat sa-si autodirectioneze cursul

conform curiozitatilor de moment. Deci educatia, in momentul acesta, oscileaza intre filosofia asta extrema care – atentie! – produce si ea rezultate, adica umple mintea copilului si creeaza competente, dar si educatia extrema, anti-schooling, un-schooling sau home schooling, care inseamna: “Copilul meu vreau sa creasca in afara sistemului, sa nu-i fie oprite instinctele naturale, curiozitatile, dorintele”. Noi, in Romania, avem a treia oara o alta criza, cand noi, ca parinti si profesori, nu cunoastem foarte bine aceasta paleta si ne certam la infinit despre ce e bine si ce e rau. Nu exista bine si rau aici decat in masura in care educatia lezeaza psihologia individuala, provoaca dureri, provoaca suferinta, provoaca traume emotionale. Rezultate produce si un sistem, si altul. Important e sa le cunoastem foarte bine si sa intelegem ca familie, ca parinti, ce filosofie educationala avem si unde vrem sa ne intre copilul. Statul roman pe de alta parte nu are altceva de facut decat sa gandesca un model potrivit, asa, pentru toata lumea, fara foarte mari ambitii, decat de alfabetizare de baza pentru majoritatea cetatenilor si, mai tarziu, mediul universitar isi propune pentru, sa zicem, un procent destul de mic de studii superioare, dar, repet, motivul pentru care suntem toti atat de sperati e ca statul roman nu si-a mai updatat modelul educational minimal la psihologia actuala a copilului.

08:45 Andrei: Si a societatii in care traim, pentru ca asa cum si tu ziceai foarte bine, nevoile difera. Si atunci ma intreb, te-am ascultat cu foarte mare atentie si ma gandeam, pentru un parinte...Un parinte astazi aflat in fata unor decizii, aflat in fata copilului incearca sa identifice nevoile, vrea sa il ajute sa se dezvolte, sa creasca. Cum poate el sa identifice corect oportunitatile pe care acest copil le are din punct de vedere al educatiei? Ma duc catre educatie privata, ma duc catre scoli private, catre scoli de stat? Este clar ca din toate cele trei paliere pe care tu le-ai expus, e de ambele parti. Este clar ca si copilul probabil vine din familie si se duce in mediul acesta academic sau in mediul sau in zona de educatie, cu anumite lucruri pre-formate. Scoala nu vine sa-l ajute deloc si atunci de fapt “victima” este tot copilul. Si atunci ma intreb: ce conteaza cu adevarat astazi, in Romania, in formarea copilului si ce face diferenta pentru succesul lui de mai tarziu?

09:51 Oana: Vedeti, noi avem educatia in criza nu numai datorita faptului ca suntem atat de diferiti ca familii, ca nici macar nu suntem, nici macar datorita faptului ca suntem atat de diferiti ca indivizi, ci principalul motiv pentru care educatia este in criza e pentru ca n-avem un sistem economic fezabil, fiabil. Pana acuma, celelalte state nu stiu daca au cu mult mai buna educatia, dar au o educatie care produce la capatul liniei un individ integrabil pe piata muncii. Adica scoala, de

exemplu in Finlanda, in Marea Britanie, din ce in ce mai putin, sau in alte state care au avut mai multi pasi spre reformare, asigura individului cu o diploma in mana o minima rata de integrare cu succes in societate. In Romania panica vine din faptul ca – iata! – suntem absolventi de facultate, avem si master, si doctorat, si chiar daca reusim sa ne angajam, castigam mult mai putin decat tot efortul pe care l-am facut la facultate, liceu si asa mai departe. Deci educatia e in criza in primul rand pentru ca scoala romaneasca nu promite o siguranta minimal socio-economica. Asta e clar. Sistemele noastre de educatie, universitatile, nu sunt aliniate la piata muncii. Iarasi, piata muncii in Romania este volatila pentru ca nu avem o economie functionala. Da? Asta e primul lucru. Hai sa zic ca eu ca parinte acum, cu un copil de gradinita sau unul de primara, de gimnaziu, nu mai am timp sa astept statul roman sa evolueze si eu trebuie sa ma descurc cu copilul meu asa cum este si in scoala pe care o avem si cu optiunile pe care le avem. Ce pot eu sa fac? Care sunt principalele, sa zicem, linii de echilibru pe care trebuie sa le tin ca sa nu innebunesc prea tare de ingrijorare? Le luam pe varste, pentru ca la fiecare varsta e o nevoie anume pe care trebuie s-o urmarim neaparat si pe cicluri de varsta. Pana la sase ani, toti parintii trebuie sa stie ca se potrivesc tuturor copiilor gradinitele sau programele pentru prescolari care, bineinteles, imbina partea de creativitate, conectare emotionala, grija pentru copii cu partea de structura, reguli si autodisciplina de formare a atentiei. Adica nu-mi trebuie nici o gradinita in care educatorii spun copiilor: “Faceti ce vreti, cand vreti, daca nu vrei sa faci asta, e in regula”, pentru ca exista astfel de gradinite mai ales prin modelele private, dar sub nicio forma nu-mi trebuie nici o gradinita care pune copilul pe scaunul de rusine sau ii eticheteaza sau ii face pe copiii de la sase ani, pana in sase ani sa se simta mai putin valorosi sau competitivi deja intre ei. Deci imi trebuie un educator sau o gradinita unde toti educatorii, sa zicem, sunt atenti la cateva lucruri de baza. Pana la sfarsitul gradinitei, copilul meu trebuie sa-si fi format deja bucuria asta de a finaliza, de a duce pana la capat o lucrare, cat ar fi ea de mica, ca pretext de lucru. Pana la sfarsitul gradinitei, copilul meu trebuie sa-si fi dezvoltat deja abilitatea de a ramane in focus, in atentie voluntara, macar 15 minute cat ii vorbesc sau ii prezint ceva. 15 minute. Nu atentie de orice fel, atentie voluntara, adica acea voce interioara pe care o dezvolta copilul pana la sase ani si care ii spune lui, atunci cand ii vine sa se miste sau sa plece din activitate, ii spune din interior: “Stai putin, ca mai trebuie sa ne straduim inca un minut pana se termina sau pana avem noi de intervenit”. Deci asta e foarte important pentru ca copiii care intra la scoala, in principal, se deosebesc unul de altul ca rezultate scolare sau capacitate de progres, din cauza sau datorita – apar aceste deosebiri – incapacitatii unora de a-si fi dezvoltat in gradinita, fara

ajutorul adultilor competenti, atentia voluntara, adica “vreau eu sa stau in atentie, chiar daca nu-mi vine”. Asta e un muschi extraordinar de important pentru instrumentarul academic de mai tarziu. Pana la sfarsitul gradinitei, toti copiii trebuie sa se fi auzit vorbind in grup, intervenind in discutii, contribuind la o discutie simpla cu educatoarea. Deci vocea sociala, abilitatea de a sta in atentie si nevoie de a finisa, de a termina o lucrare. Macar astea trei lucruri trebuie urmarite. Basca alte lucruri academice, simple, legate de auzul fonematic, cum discrimineaza copiii sunete, cat de corect vorbesc. E foarte important sa nu-i trimitem cu defecte de vorbire la scoala. Deci caut un program, nu stiu de care, de stat, privat, nu ma intereseaza, ca sunt destul de amestecate, dar caut in general oameni care sunt constienti de asta. Ca parinte urmaresc. S-ar putea ca eu, ca parinte, sa nu-mi dau seama de gradinite, dar sunt – slava Domnului! – destul de multi experti in piata sau educatori de formatie mai veche, traditionala, care stiu sa evalueze un copil la patru ani, la cinci ani si sa-i spuna parintelui: “Uite, aici ar mai trebui lucrat.” Deci gradinita atata: socializare, conectare, cooperare, curajul asta social de a vorbi in fata grupului de copii pe orice lucru, atentie voluntara si dorinta de a termina, bucuria de a face treaba pana la capat. In clasele I-IV sau Pregatitoare-IV, alt lucru la care trebuie sa fie atenti parintii, fie ca incep la sistem de stat, fie la privat, parintii trebuie sa fie foarte atenti in primul rand la ei insisi. Daca ei dau importanta scolii si daca isi intreaba copilul, cel putin la inceput claselor I si pregatitoare, despre cum au lucrat la scoala, ce au lucrat, daca isi verifica copilul des, daca lucreaza impreuna temele alea de doua-trei lulele cu el, prin atitudinea parentala de grija si atentie si bucurie ca verificam ce se intampla la scoala, din atitudinea asta copilul se contamineaza cu bucuria asta de a duce lucrurile la bun sfarsit si a da importanta scolii. Deci parintii, in ciuda asteptarilor multora, ca e vorba doar despre scoala si despre cat de valoroasa este ea, cine da primul semnal de cum onoram treaba, cat de multa energie punem in munca aia de la scoala, chit ca e uneori mai plictisitoare, alteori mai plina asa de bucurie si surpriza, primul factor, deci, care influenteaza motivatia scolara e familia si abilitatea familiei de a da onoare si importanta scolii. Copiii din ziua de astazi isi aud prea adesea parintii: “Aoleu, mi-e frica! N-am gasit invatatoare.”, “Aoleu, scoala nu-stiu-care e varza!”, “Aoleu, nu stiu unde sa ma duc cu el.”, “Aoleu, ma gandesc sa-l retrag.” Toate temerile si discutiile familiale justificate de ingrijorarea legata de scoala se transmit copilului, se impregneaza in modul lui de a accepta rolul de scolar cu bucurie si cu incredere. Copiii au nevoie de optimism, incredere, directie, au nevoie sa-si auda parintii foarte hotarati cand aleg o scoala. “Du-te vino” asta si cercetarea asta acasa “Ce-a zis invatatoare?” “A tipat si-a dres si-a facut...” E normal sa vezi, sa sondezi ca

mama daca el nu e intr-un mediu toxic, sau ca tata...Dar pe de alta parte, la celalalt pol, trebuie sa fii tot timpul atent sa transmitsi copilului semnalul ca el a inceput acum un statut, care il tine pana cel putin la 18 ani si care trebuie foarte mult luat in serios. Deci in clasele I-IV, parintii in primul rand functioneaza ei ca motivatori. Sa nu astepte de la invatatori. Adica invatatorii de regula la clasele I-IV predau doar moduri de operare a mintii. Adica un invatator nu trebuie sa fie super extraordinar, dar trebuie neaparat cautat sa fie foarte organizat, limpede in gandire, limpede in comunicare cu copiii. Nu le trebuie copiilor, la clasele I-IV, un invatator hiper super creativ, in ciuda parerii generale, unul cu nu stiu cat limbaj ramificat, idei sofisticate, proiecte peste proiecte – si acelea sunt bune, dar pot fi suplinite si acasa sau la alte cluburi. Imi trebuie un invatator care sa fie foarte planificat, organizat, riguros, atent, cu comenzi simple si clare catre copii, cel putin pana la sfarsitul clasei a II-a. De ce? Pentru ca el pune bazele cititului si scrisului si gandirii pe textul scris, baze care conditioneaza toata evolutia academica ulterioara. Si atunci cauti un om organizat pentru ca stilul lui se va impregna si copilului tau. Si asa traim intr-o lume tulburata, agitata, plina de verva si vorbararie, eu vreau copilului meu sa-i transmit foarte de mic o senzatie de ordine si un mod de operare foarte ticluit, calculat, pentru ca daca nu le ai in bazele copilariei tale timpurii, foarte greu ti le formezi ulterior, cand ai alte interese. Deci pe I-IV uitati de olimpiade, concursuri, de cat de primul e copilul meu in clasa, uitati-va in primul rand la spiritul de ordine, organizare si la activitatea copilului de a citi si scrie corect si a gandi logic, matematic. Iarasi, aici exista o multime de invatatori pe piata care-ti pot testa copilul tau la un moment dat. Te duci la el acasa, ii faci o testare si iti spune exact, la cineva experimentat unde e copilul tau si unde are de recuperat. Daca sunt copii care termina clasa a II-a si nu citesc coerent, adica in ritm propriu, dar coerent, un text la prima vedere, pe intelesul lor, e musai ca tu ca parinte sa gasesti ajutoare si sa faci o recuperare. Cititul necoerent la sfarsitul clasei a II-a atrage dupa sine foarte multe probleme de intelegere si progres academic pe termen lung. Deci asta e o piatra de hotar. La gimnaziu, ce trebuie sa fie atenti toti copiii, parintii, chiar daca n-au de unde sa-si aleaga gimnazii bine, coerente cu profesori toti bine, ca cel putin in clasa a V-a, fiecare parinte, acasa, sa uite ideea ca copilul e mare si independent si in clasa a V-a sa-l ajute sa invete cum se invata. Pentru ca niciun profesor nu invata copiii cum se invata. Sa-si ia manualele alea proaste care sunt, sa incerce parintii sa ticluiasca o lectie, un plan de lectie cu copilul ca sa-l invete cum sa retina informatia de baza sau daca esti director de scoala si iti deschizi un gimnaziu sau tu esti mai apropiat de scoala privata a copilului tau, sa te asiguri ca toti profesorii de gimnaziu isi transmit materia foarte bine incapsulat,

sub forma unor scheme, unor harti mentale. La gimnaziu, in mintea copiilor se formeaza de fapt, acele harti mentale. Nu stiu...Cand zici: “apa pe glob”, copilul trebuie sa vada, razant, ghetarii, raurile, oceanele, apele. Dau un exemplu simplu, dar sunt concepte de chimie, de fizica, de geografie... Cand ii aduci copilului un concept pe tava, la sfarsitul clasei a VIII-a, mintea lui trebuie sa fie in stare sa fabrice aceasta harta cu multe trimiteri. Intelegeti ce zic, nu?

21:45 Andrei: Da, da, da.

21:46 Oana: Asta inseamna invatarea de gimnaziu.

21:51 Andrei: Imaginatie, dezvoltarea imaginatiei, dezvoltarea creativitatii.

21:55 Oana: Aici nu e imaginatie si creativitate. Aici este intelegerea conceptuala. Ii dai un concept si el trebuie sa stie sa-l defineasca sau sa-l vizualizeze, cu exemple, cu situatii. Imi dau seama, de exemplu, de un copil de gimnaziu care doar a tocit toata viata, cand il intrebi lucruri simple de istorie, geografie si nu stie sa le coreleze. Sau il intrebi un lucru simplu din biologie si nu stie sa-l lege de zonele geografice sau climatice pe glob. Asta e foarte important, sa iesi din gimnaziu cu o cultura generala minimala, care sa-ti organizeze mintea in concepte. Creativitatea nu dispare niciodata din individ. Ea poate fi reactualizata si la 40 de ani.

22:39 Andrei: Daca e provocata, daca e antrenata.

22:41 Oana: Daca e provocata. Dar e foarte important, de exemplu, in anii primari si gimnaziu, din cand in cand sa avem activitati creative, dar – atentie! – nu cu excesul despre care s-a vorbit in educatia romaneasca: “Aoleu, toata lumea memoreaza si copiii nu-s creativi!” Copiii romani sunt foarte creativi, mai ales ca scoala nu-i mai inhiba. Ei evadeaza in mediile online, merg la nu stiu cate cluburi, ateliere, au loc unde sa-si pastreze creativitatea. Ce remarcam noi si la testele PISA si despre care se vorbeste foarte putin, ca educatia romaneasca nu mai reuseste sa organizeze gandirea. Copiii ies fara cultura generala, ies fara concepte, ies fara abilitatea de a defini un lucru simplu. De cate ori ii intrebi “Ce este un magnet?”, de pilda, “Ce e magnetul?”, copiii spun: “E o chestie care atrage.” “Chestie”, vorbirea asta nespecifica, incapacitatea lor de a spune ce este. E o roca, e o rezerva naturala, este un instrument creat de...Ei nu stiu sa dea definitia cu termenul specific. Deci atentie! Stiu ca s-a vorbit despre faptul ca noi avem o educatie care intrerupe

creativitatea, dar in paralel cu asta avem o educatie care nu organizeaza mintea, nici la nivelul asta sistematic.

24:01 Andrei: Si e mult mai important, intr-adevar.

24:03 Oana: Da, pentru ca creativitate tu nu poti sa ai decat pe o structura clara. Nu poti sa ai pe o structura confuza, sa te exprimi in termeni de “chestie”, “trestie” si dup-ai-a trebuie sa crezi ceva. Creativitatea e functia cea mai inalta a mintii, a gandirii, care trebuie sa se bazeze pe o asezare, asa cum spuneam, la clasele I-IV si mai tarziu la gimnaziu, intai pe un mod de operare al mintii disciplinat, organizat, babesc aproape, si pe urma, la gimnaziu, pe asezarea conceptelor. Iar creativitatea, cercetarea, descoperirea trebuie sa intervina in liceu.

24:35 Andrei: Aici am o curiozitate, am o curiozitate, Oana. Recunosc, e o chestie personala la care ma gandeam apropo de impactul societatii asupra acestor modificari, chiar si-n educatie. Noi suntem o generatie, generatia chiar si a mea, care dupa revolutie – trebuie sa recunoastem – am fost destul de mult expusi la expresiile “sa ne descurcam”. Acest “sa ne descurcam” a dezvoltat foarte mult creativitatea, fiindca a trebuit sa invatam sa ne descurcam, sa gasim variante si asa mai departe.

25:07 Oana: Asa este, da.

25:09 Andrei: Creativitate care uneori s-a asezat, asa cum foarte bine tu ai spus, nu neaparat pe o baza solida, nu neaparat pe o structura creata logic. Si atunci, parintele ajuns sa aiba un copil transmite mai departe acest “hai sa ne descurcam”, “hai ca reusim sa facem lucrurile astea” si normal ca mintea copilului este astfel setata. Rolul educatiei la nivelul gimnazial, pe care tu l-ai spus foarte fain, cum mai poate el reseta putin? Sau daca ar putea, in primul rand, si cum ar putea sa reseteze putin aceste traiectorii deja facute de catre societate si in familie?

25:50 Oana: La gimnaziu, copilul e inca foarte modelabil, maleabil. Din pacate, avem gimnazii foarte proaste. Noi mai avem clase primare bune, cu invatatori cu anumita traditie si invatatorii au, prin traditie, un respect pentru ce fac, pentru ca stau cu copiii atatia ani si nu-si permit sa amane la nesfarsit niste lucruri neformate, insa in gimnaziu se fragmenteaza total raspunderea personala a pedagogului. Copilul tau are la clasa a VII-a poate 13 cadre didactice la clasa. Acesti 12-13 pedagogi nu se intalnesc niciodata impreuna sa discute despre copilul tau. Basca ca nici nu-si

planifica in asa fel materia sa se potriveasca ce predau la fizica, matematica, la geografie cu biologie, istorie cu economie si asa mai departe. Fiecare isi face mai mult sau mai putin treaba cu usa inchisa si nu are imaginea, cand sta de vorba in clasa cu copilul tau din banca a treia, despre ce stie si poate acest copil la celelalte discipline. Asta este o super aberatie. Intr- perioada in care creierul copiilor este intr-o super efervescenta si abilitate de a se reorganiza pe concepte si a-si forma parghiile alea logice. Gandeste-te ca oamenii care lucreaza pentru mintea copiilor tai, habar n-au ce face el la celelalte discipline. Noi avem cele mai proaste, din tot sistemul de educatie, poate si mediul universitar, ca-i foarte corupt, dar cea mai mare rupere de ritm si de continuitate se intampla la gimnaziu, o rupere care e grav de tot provocata de inconstienta managementului si felului in care scolile sunt organizate, ca directorul n-are deloc putere asupra echipei cu care lucreaza, sa-i adune impreuna. De asta am si ales sa fac scoala privata cu pretul multor energii din mine scurse aiurea la un moment dat, adica mai mult decat poate sa duca un om, pentru ca am vrut sa testez chiar pe copilul meu ce inseamna sa-l cresti cu acesti 13 profesori pe care ii aduc macar o data la doua saptamani impreuna, sa planifice impreuna, sa-si organizeze materia in stilul unei predari uniforme, adica pe o schema de lectie clara, cu un sistem de testare uniform, profesori de geografie, si istorie si geografie, fizica, predau cam la fel, cu elementul practic, cu elementul de schema data copiilor, ca ei au inca nevoie la varsta asta sa li se dea ce sa invete, ca nu stiu de unde si cum, cu elementul de cautare, cercetare, experiment si asa mai departe. Dupa ce am facut lucrul asta cu o echipa de profesori de gimnaziu adunati de la mai multe scoli de stat si a functionat extraordinar de bine. Am dat cateva generatii, la sfarsitul clasei a VIII-a, de copii care au cultura generala, stiu sa arate pe harta, stiu sa inteleaga niste fenomene istorice, stiu sa se orienteze economic intr-o era sau stiu sa explice procesul chimic care a stat la baza nu stiu caror transformari la un moment dat. Asta ma intereseaza, o gandire si o cultura generala in care mintea poate sa gaseasca conexiuni si cauze, efecte intre fenomene. Nimeni nu face asta in gimnaziu pentru copiii nostri, dar nici parintii nu sprijina asta. Parintii incep din clasa a VI-a, a VII-a, cu meditatie la romana si matematica, au imaginea ca scoala e un fel de instrument din asta de care m-agat ca sa ies repede din el si sa intru in celalalt tunel, la liceu, folosesc liceele tot ca o rampa de salvare, “sa scap repede si de liceu ca sa intru la facultate”, si nu stiu cati parinti isi mai pun problema “chiar daca copilul meu da examen la romana si matematica, ce stie la istorie? Ce stie la geografie? Ce-l invata aia de biologie?” Nimeni, nici macar din familii, nu mai reuseste sa puna presiune pe echipa de profesori de gimnaziu intr-o etapa in care creierul rateaza sansa de a-si organiza cultura generala

si conceptele despre lume si viata, cat de cat in relatie una cu alta. Eu am vazut copii olimpici pe tara, la istorie, de nota 10, care cand sunt pusi in fata unei probleme de geografie locala nu stiu s-o asocieze cu evenimentele istorice. Adica nu reusesc sa transmute informatia in relatie cu cea de la alta disciplina pentru ca le-a fost predata materia ca tiglele de pe casa, fixe, n-au conexiune una cu alta.

30:32 Andrei: Oana, dar presiunea pe care parintii ar putea s-o puna pe profesori, de fapt, ea nu se traduce prin o presiune pusa tot pe copil? Pentru ca practic copilul se duce la scoala, vrea sa invete ceva, vine acasa, el nu este testat sau nu...nu se double check informatiile, cum a invatat si asa mai departe, pentru ca si aici, din nou e o problema sociala. Cat timp petrecem cu copiii? Cat de mult stam la birou? Care este disponibilitatea noastra emotionala si asa mai departe. Si atunci parintele ce-ar trebui sa faca el concret? Sa se duca la scoala? Sa aiba aceste discutii cu profesorii? Pentru ca pana la urma ajungem la program, la celebra programa scolara. Este sau nu depasita? Centrul acestei zone de educatie pare – pare! – a nu mai fi copilul.

31:21 Oana: Acum eu vorbesc despre parinti si imi pare rau ca ei, probabil, se simt cei mai responsabili sa schimbe ceva. Eu cumva am trait in interiorul sistemului de educatie, vad ce se intampla acolo si la nivel politic si social, si nu mai am nicio speranta despre reformarea sistemului. Dar am vazut, in ultimii cinci-sase ani, de cand sunt si eu mai activa public, ca un anumit nivel de presiune a parintilor pe sistem a schimbat niste lucruri.

31:51 Andrei: Imi poti da un exemplu, te rog?

31:54 Oana: Un exemplu simplu de tot: se foloseau foarte mult in gradinitile de stat “scaunelul rusinii”, bulinele negre si desenele animate in loc de lectii. S-a redus fenomenul in cele trei cazuri probabil cu 80%. Educatorilor le este rusine, chiar daca vor sa apeleze inca la aceste lucruri, sa apeleze. De ce? Pentru ca parintii au citit literatura despre asta, au citit online ca nu e in regula psihologic. Am alfabetizat cumva mamicile, tatii apropo de cat de gresite sunt anumite metode. Un alt exemplu de presiune parentala este relatia parintilor cu invatatoarea. Invatatoarele sunt mai bune si un pic mai responsabile tocmai pentru ca au patru-cinci ani in spate aceleasi familii care se uita, cele mai multe cu atentie, la ce se lucreaza, cat se lucreaza, suna, dau mesaje, verifica “de ce copilul meu a luat o nota asa?” Cumva adultul acela de la clasa se simte mai observat, mai vazut, de asta, sa zicem, mecanismul asta de feedback si de lucru impreuna, ca si invatatoarea se duce

spre parinti “Atentie, imi trimiteti copiii bolnavi la scoala, obositi, neatenti.” Exista acolo o minima comunicare si un sistem de reglaj familie – scoala si gradinite. Mai tarziu, la gimnaziu si liceu, nu mai exista nimic. Copiii sunt lasati singuri pe mana scolii si parintii isi iau doar rolul mediatorilor platibili. Dar da, cred ca in momentul asta, desi pare inca o povara in plus pe parinti, numai ei pot pune presiune pe scoli astfel incat ea sa se schimbe si noi, sa zicem, cei care mai avem un pic de voce publica, prin articole si prin exemple, care cumva sa-i traga de maneca pe profesorii care in continuare abereaza la modul acela extrem: tipa, umilesc. Tot apropo de model de schimbare, a existat o vreme lunga de timp, modelul concursurilor platite la clasa a III-a si a IV-a. Erau la un moment dat vreo sapte-opt concursuri scolare individuale pe an, cu plata, care nenoroceau copiii, ii comparau, ii faceau sa se simta inferiori unul altuia sau ii premiau pe toti ca fiind foarte buni pentru ca familiile cotizau. S-a terminat si cu acel fenomen. Sigur, s-au facut schimbari mici, dar presiunea societatii, oricum mica, a pus pe sistem un fel de povara si el n-a avut incotro decat sa se schimbe. Eu de asta am si platforma “Vocea parintilor”, de asta si vorbesc atat de mult public, pentru ca simt ca e atat de mare acolo si blocata increngatura de cumetrii, interese si limitari intelectuale uneori in sistemul de educatie, ca numai cineva din exterior, respectiv clientul, beneficiarul de la capat mai poate sa mai schimbe ceva. Eu nu mai cred in clasa politica sau in reformele educationale pentru ca sistemul are prea multa rezistenta si se protejeaza din toate partile. Iar ce s-a intamplat acum in pandemie, s-a dat asa o cortina deoparte ca sa se vada toata uratenia multor dascali romani, care au ales sa nu faca nimic pentru copii sub scuzele acestea ca “nu li se da”, “nu li se spune”, “nu sunt instruiti”.

35:34 Andrei: Vreau sa ma leg...O sa te intreb putin si de perioada asta dificila prin care trecem, dar inainte de asta mi-a venit in minte o intrebare, pentru ca am cateva prietene care s-au lovit de acest zid in momentul in care ai vrut sa schimbi, sa te duci catre invatator, sau catre profesor cu anumite...feedback. Si feedback-ul trebuie sa stii sa-l receptionezi.

35:56 Oana: Trebuie sa stii sa-l dai.

35:57 Andrei: Trebuie sa stii sa-l si dai, intr-adevar, sa-l si primesti. In final, de fapt, cine a avut de suferit a fost copilul, pentru ca el a fost izolat la scoala, in timpul orelor clar s-a schimbat comportamentul profesorilor fata de el si atunci mama a zis: “Nu ma mai duc pentru ca, de fapt, ii fac rau copilului sau il mut la alta scoala.”, astfel incat copilul a ajuns sa fie deja la a treia scoala, pentru ca de fiecare data, din pacate, a existat o persoana, sa spunem, care n-a inteles exact un

anumit feedback. Ce fac parintii in cazul asta? Continua sa dea feedback si sa se “lupte” cu problema asta sau e mai bine uneori sa stai in banca ta astfel incat copilul sa nu sufere?

36:43 Oana: Mentalitatea asta a statului in banca am vazut-o in majoritatea sedintelor cu parintii sau in majoritatea parintilor care aleg sa taca. E o mentalitate care a putrezit sistemul sau a contribuit la putrefactia sistemului. E adevarat ca eu daca sunt astazi mama de azi, de marti, a fetitei mele care are o problema si ma duc acolo sigur ca ma lovesc de un zi, ma lovesc de directoare, de reflexele invatatoarei, sigur ca eu sunt deja obosita de la serviciul meu si aleg la un moment dat sa tac si sa nu mai fac nimic. Pe de alta parte, nici nu ma duc cu jalba in bat, nu ma duc s-o fac pe invatatoare sa se simta vinovata, inferioara sau incapabila. Ma duc intai sa tatonez terenul, sa cer ajutor pentru copilul meu fara sa am un aer de superioritate. Am fost si eu in postura asta la liceul fetitei mele de unde a si plecat. A plecat in strainatate. Foarte suparati au fost profesorii de acolo, la un liceu de top, si diriginta ei...Dar sub supararea lor, pe care o intelegeam si n-o luam personal, chiar agresiva suparare, chiar asa agresiva, sa te faca sa te simti in discutie ultimul om – au unii puterea asta – , intelegeam sentimentul ala de singuratate al profesorului. Ce-mi spuneau profesorii, de pilda, acestui liceu, ceva de genul: “Vino tu sa vezi inaintea ta cat de greu este sa schimbi, cat de greu e s-o schimbi pe colega mea care nu intra la ore, profesoare de...sau de...., cat de greu e sa-mi schimb colegul care urla, tipa sau jigneste copiii”. E un soi de delasare si in interior, al profesorilor care ar mai vrea sa faca ceva, dar nu pot pentru ca n-au parghii fata de colegii lor, nici autoritate, dar e si delasarea parintilor care aleg sa nu se mai loveasca de aceste conversatii jenante. Si atunci, fiecare inoata asa prin sistem si spera sa iasa cu copilul la capat. Dar daca facem asta cu totii, ajungem – iata! – din ce in ce mai rau, la o situatie in care profesorii refuza sa mai faca ore cu copiii sau nu stiu, cum se intampla acum. Nu poti sa ceri niciunui parinte sa fie pionier sau sa-si sacrifice copiii, dar da, cand intri in sistemul de educatie, trebuie sa fii pregatit, sa ai un pic de tact, dar sa ai si puterea de a vorbi atunci cand copilul tau sufera sau, daca esti un om extrem de plin de resurse si echilibrat emotional, sa mergi sa ajuti invatatoarea, sa vii cu sugestii, sa te oferi ca sprijin. Dar recomand parintilor, atunci cand copilul traieste in clasa intr-un mediu abuziv, invatatoarea ii judeca, ii critica, toarna peste capul lor numai insulte sau etichete, e bine sa se mute chiar si la a treia invatatoare. Nu e asa o nenorocire sa nu-ti schimbi copilul, e mai bine ca copilul sa te vada ca faci ceva pentru el, dar atentie, nu cu indarjire, nu cu suferinta, nu barfind invatatoarea in casa sau aratandu-te tu destabilizat. Multi copii ajung la a treia scoala, dar cu parinti extrem de agitati. Ajungi la a treia scoala cu siguranta ca pana la urma gasesti un lucru si un loc care iti face

bine. Sa nu uitam ca copiii astia vor schimba cateva joburi, cateva locuri de munca cand vor fi mari, si schimbarile din viata lor devreme nu sunt chiar atat de naucitoare ca pe timpuri, cand era musai sa ramai la aceeasi invatatoare ca altfel parea sa fie o catastrofa. Deci nu ramaneti in mediul toxic. Cat lupta fiecare e problema lui, doar s-o faceti cu mult tact, discretie uneori, si cand simtiti ca nu e nimic de castigat acolo, n-are sens nici macar sa porniti batalia.

40:38 Andrei: Corect! Oana, spuneai...E subiectul-mamut, e subiectul cu care usor-usor o sa ne indreptam si spre finalul acestei discutii foarte faine: scoala online, aceasta perioada dificila. Wow! Am auzit atat de multe lucruri, atat de multe pareri, atat de multe lucruri pro, lucruri contra. In primul rand, eu sunt curios cum pot parintii sa-i ajute pe copii sa invete cu placere, sa zicem asa, in contextul actual, cand scoala e predominant in mediul online, cand toti stam acasa – work from home – toti suntem acolo intr-o camera? Cum mai poate sa-ti placa? Cum mai interactioneaza profesorul caruia chiar ii pasa, sa zicem, de interactiunea pe care o are cu copiii din clasa lui, in conditiile in care totul este online?

41:24 Oana: O s-o iau un pic mai din spate si raspund si la intrebarea online, incercand sa distrug un nou mit sau un vechi mit. Invatarea nu trebuie sa se intample, nici chiar in relatie cu profesorul copilului tau, mereu intr-o stare din asta de fascinatie, in care profesorul tot momeste pe copilul tau, se da peste cap, face tot felul de scheme ca sa-l mentina atent. Deci invatarea nu este un act de circ in care animalutul ala trebuie tot timpul adus cu zaharelul. Sa ne iasa asta din cap. Cine seteaza copilul pentru nevoia de a invata si a face o treaba buna este caracterul lui. Asta te ajuta. Poti sa ai un intelect foarte bun si sa ai un caracter slab, care nu te ajuta sa ramai in atentie pe termen lung, nu-ti da rabdare, renunti usor, te-ai invatat confortabil, nu pui efort, nu-ti palce sa transpiri pentru un lucru. Ei, cine formeaza caracterul? Scoala, desigur, societatea, dar la baza este cam ce a dat familia in primii ani de viata, la nivel subliminal, subconstient, copilului despre ce inseamna sa onorezi o treaba si sa o faci pana la capat bine. Acum, si copilului meu nu i-a placut dintotdeauna scoala sau n-a avut numai profesori, sau al tau, n-a avut numai profesori acrobati, dar in situatiile acestea slabe ale unui profesor sau a unei scoli terne, aride, cum e invatarea asta online, eu ce pot sa fac de acasa? Nu mai pot sa blamez sistemul, pentru ca, clar, sistemul nu e pregatit, nu are softuri, nu are...Stii ce inseamna invatarea online? Trebuia sa ai lectiile astea, o lectie de romana, de pilda, ca predai predicatul nominal la clasa a V-a, asta trebuia incarcata pe platforme in nu stiu cate variante, ce material trimiteai copilului inainte de a intra online, ce ii dai la online, ce ii dai dupa.

Deci este...Noi nu facem acum invatarea online, noi facem invatarea la distanta, ca in clasa, mijlocita de ecran. Invatarea online inseamna cu totul altceva. Inseamna platforma, inseamna materiale incarcate anticipativ, inseamna o echipa care lucreaza grafic, design, motivator. Noi n-avem invatare online in perioada asta de pandemie si nici n-am avut. Ce am avut noi a fost refuzul unor oameni de a face invatare, atat cat se poate ea, prin intermediul ecranului. Ca nici nu se pune problema de invatare online, adica asta ar necesita mii de ore de pregatire inainte.

43:52 Andrei: Corect!

43:53 Oana: Dar chiar si in situatia asta nasoala rau, cu copilul meu acasa, eu trebuie sa ma intorc la radacinile educatiei caracterului copilului meu. Da, e o situatie proasta, rea, sunt aici sa te ajut cat pot eu, dar in familia noastra treaba se face bine, se onoreaza. Nu am pretentia sa fii cel mai bun, sa iei nota "foarte bine" sau sa ma rasplatesti pe mine aratandu-mi cat esti de destept, dar am pretentia sa te straduiesi acolo unde esti. Ai nevoie de mine, iata, te ajut, dar nu exista acum, mai ales in perioada asta, ca "hai, cum sa-mi momesc copilul?". Sigur ca unii parinti au pierdut aceste parghii, sigur ca avem si copii mici care nu rezista suficient in online sau cu profesori care nu sunt suficient de minim talentati sa-i motiveze, dar daca nu recurg la partea asta de caracter, de cum se face treaba bine la mine in familie, nu las pe scoala, da? Daca eu nu pot sa fac asta, sa-l motivez, si nu-l motiveaza nici scoala, ce fac cu copilul? Il bag la tot ce inseamna rolul meu de parinte: invatare non-formala, urmarim documentare si vorbim despre ele, urmarim filme si vorbim despre alegerile personajelor, citim dintr-o carte, facem sport in sufragerie. Adica parintele are rolul, pentru o perioada foarte dificila pentru copii, nu neaparat sa predea o programa, ca el nu poate, dar sa mentina vie pasiunea si interesul copilului pentru cresterea lui, pentru mersul inainte. Ca la unii e doar atat, ca la unii e atat, ca la unii e un salt intelectual...Dar atat pot sa ma asigur ca parinte in perioada asta, ca nu las flacara asta sa moara. Sadesc o minima curozitate, citesc ceva cu el, citesc starea vremii, ma uit la graficele despre pandemie, nu stiu, orice care sa-i alimenteze mintea si gandirea. Altfel nu putem sa ne "aolim" cu totii pentru ca e o perioada absolut incredibila. Poate sa ne astepte un an, un an jumate, nu putem sa ne punem viata intre paranteze, nu putem sa stam pe loc sa zicem, ca copiii aceia nematurizati: "Scoala nu e frumoasa, scoala e neputincioasa". Stiu, am pus in acest interviu foarte mult accent pe responsabilitatea familiei. Poate e nedrept pentru ca si parintii sunt oameni foarte haituiti in perioada asta, dar uitati de speranta care functiona acum 40 de ani, 50 de ani, ca statul roman are grija prin educatia pe care o da de copiii vostri. Nicaieri

in lume...Statele, in general, asigura minimul, baza alfabetizarii, dar marea drama, de fapt, a individului e ca nu mai poate sa-si puna copilul in grija unui sistem, unui partid, cum era pe vremuri, nu? Marea grija si oboseala si apasare a parintilor ca a educa un copil e o chestiune de filosofie personala, de resurse personale, inclusiv financiare, si asta e foarte nedrept, intr-o societate ca a noastra...

47:11 Andrei: Dar aici tu, Oana, e interesant pentru ca tu vorbești practic de schimbarea unui întreg concept, care e un mamut. Nu neaparat ca eu imi iau copilul si-l duc la scoala si il las acolo si cineva il educa si eu il iau inapoi si el o sa intre in societate si viata merge mai departe. Este o schimbare fundamentala a ideii de educatie si cine face educatia asta. Pentru ca un parinte sa poata sa-i ofere o educatie constanta, continua si graduala copilului, e un full-time job.

47:42 Oana: Da, dar n-am spus asta. N-am zis ca parintele trebuie sa faca asta. Am zis ca parintele este dator sa mentina flacara asta vie, dar altfel el nu poate inlocui scoala. N-am spus...Uite, iti dau exemplul copilului meu, ca am simtit ca nu face treaba in Romania si mi-am permis si am platit o scoala internationala in ultimii doi ani de liceu. Si m-am uitat: "Ia sa vedem, efortul meu da roade?" Efortul meu financiar, de distanta...Si ce-am remarcat la scoala de acolo? Dupa numai doua saptamani, copilul meu avea patru romane de citit, prezentari de facut, nu stiu ce portofoliu la arte. Am zis: "Domne, iata o scoala care mi-a bagat copilul in treaba!" Eu am nevoie de asta ca parinte, nu pot eu sa-i asigur, Doamne fereste! Dar la baza puterii ei, a copilului meu, de a lucra acolo, de a jongla cu deadline-urile, intr-o scoala functionala, coerenta, unde oamenii lucreaza impreuna – noi n-avem in tara asta, dar nici nu este o solutie miraculoasa, n-avem ce sa facem, din pacate tot familia ramane barca de salvare... Dar la baza intentiei ei si puterii ei de a munci acolo, nu e scoala, este ce i-am spus noi de acasa, ca parinti, despre cum se onoreaza o treaba...Fara presiune, fara sa-i cer sa fie cea mai buna, chiar cu asigurarea ca daca nu merge treaba bine, intotdeauna are sprijin in noi. Dar cat este acolo, trebuie sa-si puna tot efortul si toata energia pe care poate sa le duca din ea. Atat masor la copilul meu si atat e raspunderea mea. Dau interes in perioada asta de pandemie, cat au stat acasa copiii sase luni, chiar n-avea cine sa-i mentina interesul. Trebuie sa citim cu ei sau, nu stiu, sa urmarim un documentar, sa vorbim despre ce se intampla in lume. Trebuie sa intelegi ca sunt familii atat de ocupate sau deconectate de copii – ca eu le vad, lucrez cu ele – care chiar au ales sa spuna: "Copilul si educatia lui nu este problema mea, este problema scolii". Nu este asa. Stiu ca e greu si e apasator, dar de la familie porneste acel vector,

primul sut, prima directie a copilului si pe urma e rolul scolii sa-l tina in program, sa-i dea deadline-uri, sa-l puna sa gandeasca, sa munceasca. Sub nicio forma familia nu poate inlocui scoala.

50:03 Andrei: Oana...

50:04 Oana: Dar nici scoala nu poate lucra cu un copil nemotivat de acasa.

50:07 Andrei: Exact. Aici sunt perfect de acord cu tine. Insa crezi ca perioada asta o sa schimbe foarte multe aspecte in ceea ce priveste educatia, in ceea ce priveste implicarea parintilor in directionarea copiilor intr-un mod non-intruziv pentru a-si alege drumul, calea, asa cum tu povestesti foarte frumos despre experienta ta personala? Crezi ca toata perioada asta, care se va finaliza la un moment dat, o sa schimbe foarte mult? Sau poate chiar in educatie, o sa apara niste lucruri noi, o sa se deschida niste ceruri, ceva? O sa se schimbe sau pur si simplu o sa ne intoarcem la ce era inainte, la acele table negre, cu creta, si asta a fost tot?

50:49 Oana: Nu. Orice criza accentueaza tendintele.

50:54 Andrei: Corect.

50:55 Oana: Exista un sistem parinti luminati si profesori foarte talentati care acum, sub criza, au facut un salt si mai mare de talent si creativitate. Profesori care, in online, au gasit niste resurse extraordinare sa se conecteze si parinti care au invatat – ca am si eu cativa – au invatat ce inseamna o programa, o directie, cum se masoara un copil. Au inteles sa vina ei cu resurse. Deci niste oameni care oricum aveau preocupare. A existat, sa zicem, si tendinta acelei medii de parinti care nu sunt interesati de copii sau nu-i urmaresc, doar ii cearta, ii cicalesc. S-a intamplat si acest fenomen in predarea online. Am simtit pe parinti in spate: “Zi si tu! Fa si tu! Nu fi prost, raspunde si tu! Ia si tu microfonul! De ce celalalt e mai bun ca tine?”, “Aoleu, de ce copilul meu e in urma?” Deci s-a trezit o categorie de parinti care, cand s-au vazut cu copiii in online, si-au dat seama comparativ – practic ca si cum ar sta in clasa – cum e copilul lor fata de ceilalti. Si unii si-au luat un pic de responsabilitate, altii s-au panicat. Deci s-au accentuat tendintele. Cum au fost si cei foarte dezinteresati care au ramas in continuare asa. Deci nu cred ca o criza schimba prea multe, doar accentueaza tendintele. Dar ce schimba aceasta criza la nivel mental si psihologic in copii, pentru ca ii vad la scoli, ferindu-se de virus cu masca, ceea ce e foarte normal, dar pe termen lung ma ingrozesc, ca intr-o perioada, sa zicem, cum aveam noi aici in scoala copii de clasele I-IV, in care

copiii trebuie sa invete increderea in lume, in viata, in aer, in oxigen, in alergare, in corpul propriu de a se vindeca, ma ingrozesc ca sunt copii de 6-7 ani care au reflexul tot timpul sa-si traga masca, care se feresc de ceilalti. Nu avem incotro, trebuie sa trecem prin perioada asta, purtam mastile, ne ferim, dar la nivel psihologic ce se intampla cu un copil care invata lectia asta a autoprotectiei si a fricii si a neincrederei in celalalt? Acest lucru este foarte greu de estimat pe termen lung. La nivel emotional, psihologic, faptul ca eu in scoala nu mai pot sa fac intreceri sportive cu ceilalti copii ovationand bucurosi in jur, nu mai pot sa fac targuri educationale in care ei schimba ideile sau lucreaza in echipe, ca nu mai pot sa aduc parintii in scoala ca sa ne ajute...O scoala functionala, unde am decizia mea si o echipa buna. Pe mine asta ma sperie ingrozitor, ca nici mediile cele mai functionale, sa zicem de oameni care vrem sa facem treaba bine si investim resurse de timp si bani, in perioada asta de criza oprim in dezvoltare niste instincte sanatoase, naturale ale copiilor. Aici trebuie sa ne intrebam cum facem noi pe termen lung ca psihologi, nu neaparat de cat de repede vor recupera programele, ca o sa le recuperam, exista tehnologii. Cum o sa recuperam increderea in viata, curajul copiilor, reflexul de a risca? Pentru ca riscul face parte din capacitatea de crestere, iar noi suntem intr-o perioada in care ii educam ca nu luam niciun fel de risc, de nimic. Si ce o sa se intample cu psihicul lor in mijlocul unor familii care ii asteapta cu frica in fiecare zi de la scoala? Copiii mai au o chestiune foarte pacalitoare: in mijlocul unei traume, unui eveniment traumatic, ei nu dau deloc semn ca sunt afectati, sunt veseli, se joaca, sunt bucurosi. Copiii arata semnele unei traume dupa sase-opt luni de la trecerea evenimentului. Deci o sa ne trezim cu aceste generatii dupa terminarea crizei, la vreun an-doi, cu niste efecte pe care nu le cunosc, nu vreau sa fiu apocaliptica, dar stiu sigur de 25 de ani de cand lucrez cu copiii ca este inspaimantator ca la 6 ani se tem unii de ceilalti. Si asta a facut aceasta criza, din pacate, sa se intample si, din pacate, noi ca adulti chiar nu avem alte solutii mai bune. Trebuie sa ne ferim in felul asta ca macar sa venim la scoala unul langa celalalt decat sa fim acasa. Dar nu cred ca poate cineva estima pe termen lung cum aceste probleme emotionale, psihologice, vor pune presiune pe sistem, un sistem si asa in deriva, in deruta si in cadere.

55:31 Andrei: Oana, e clar ca discutia noastra s-a dus destul de mult, natural as spune, intr-o zona nu foarte roz, vesela...Spune-mi, sunt foarte curios sa aud parerea ta reala despre ce va urma sau ce o sa fie in educatie in anii urmatori. Exista o urma de speranta? Exista sanse? Exista aceasta oportunitate pe care tu ai luat-o si e un efort supraomenesc, aceea de a fonda aceasta scoala privata, "Helikon"? Ai schimbat cu siguranta multe lucruri. Ar trebui mai multi oameni sa intre pe drumul

asta? Ar trebui sa plece de la noi, de la societatea civila? Ar trebui depolitizata educatia? Tu ce simti? Daca ar fi sa arunci asa, un praf de stele, putin optimism, pe ce urmeaza in educatie, care ar fi acela?

56:27 Oana: Optimism este ca... Primul lucru optimist e ca ce am facut eu la scoala, la scoala Helikon de 16-17 ani nu e nimic nou. Eu nu am reformat, nu am inovat, nu am visat peste noapte. Eu am luat modelul traditional romanesc si curricula nationala si n-am facut decat sa o aplic, dar cu o echipa de oameni care cred in copii, care au pedagogia bine pusa la punct, tehnicile de predare interactiva. Deci eu sunt o scoala simpla, traditionala, unde energia umana functioneaza asa cum ar trebui sa functioneze in orice loc din tara. Adica nu e imposibil. Oamenii astia nu i-am facut eu, nu i-am creat prin alte tari. Sunt oameni din sistem, care adunati in echipa au lucrat si pot... Si chiar unii oameni care nu promiteau mare lucru, educatori si profesori normali, simpli, medii, nu oameni extraordinari. Deci se poate face treaba asta daca ai in scoala libertatea sa dai managerului – si politica, si economica – sa dai directorului, care sa fie capabil, sa nu fie neamul nu stiu cui sau nu stiu ce membru de partid, deci sa pui la conducerea scolii niste oameni care pot sa creeze echipe. Trebuie sa dai scolilor libertatea de a-si alege profesorii prin examen individual, nu sa ploua cu cadre didactice de la un centru impersonal numit inspectorat si sa ai la clasa unul luminat si un nebun, exista in sistem si profesori cu probleme, cum exista in orice alt sistem. Deci cred ca de aici ar incepe lucrurile, de la ceea ce a dat de curand statul roman, autonomie scolilor. Le-a dat autonomie pe decizia de cum isi vor desfasura programul. Cred ca daca s-a facut pasul asta istoric, sper eu in urmatoarea sesiune de patru ani fara alegeri, sa existe macar aceasta vointa politica sa se dea scolilor capacitatea de a evolua singure, pentru ca in momentul actual au frane. Directorul e legat de maini, nu are nicio putere asupra cadrelor didactice, nu are o autoritate nici morala, nici administrativa, de niciun fel, nici pedagogica, ca el nu poate sa intre in asistenta la clasa, sa fie un mentor bun, el sau adjunctul lui, sunt niste oameni numiti acolo intr-un anumit fel. Practic eu de asta m-am dus in sistemul privat, ca sa am aceasta oportunitate, cu oamenii pe care i-am gasit, nu din cea mai buna...nu din crema societatii profesionale, sa poti sa stai suficient de mult de vorba, sa ai autoritate, dar si prietenia cu ei de a-i urmari la clasa si asa a iesit scoala asta bine si a dat niste generatii. Nu am facut nimic altceva in plus, nu am abordat sisteme alternative, nu am adus curricula internationala. Nu. Eu sunt o scoala pe sistemul propus de Ministerul Educatiei, pe programa romaneasca, doar adaptata, sa zicem, cum ar trebui la nivel. Deci se poate, in Romania, face asta.

59:39 Andrei: Asta e un mesaj.

59:40 Oana: E vorba doar de vointa politica la mijloc. La noi trebuie reformat sistemul sub forma asta piramidala in care, deasupra profesorului de la clasa, care chiar poate ar face o treaba buna, are prea multi in spatele lui, prea multi sefi, prea multi directori-coordonatori care isi fac treaba doar in materie de hartie. Nimeni nu se duce fizic la clasa sa-l ajute pe X, profesorul X, sa-si reorganizeze lectia in pasii astia. Eu si dimineata, am fost la trei clase la colegile mele. Am organizat 20 de minute dupa o lectie: “Uite, asta ar merge asa, asta asa.” Daca faci ajustarile astea in fiecare zi, pe copii, prin discutii cu parintii, imposibil sa nu faci o scoala buna si sa nu fii linistit acasa ca parinte. Deci nu trebuie sa facem mare lucru. Trebuie sa dam voie oamenilor sa-si reformeze locul. Ati vazut ce inseamna un primar bun la Cluj, de pilda, ce reforma extraordinara s-a intamplat cu orasul ala. De ce? Ca a fost numit un administrator mai bun fata de precedentul. Asta ar trebui sa avem, o administrare mai sanatoasa in scoli.

01:00:44 Andrei: Oana, ma bucura mult mesajul tau de final.

01:00:49 Oana: Optimism.

01:00:50 Andrei: Da, cred ca avem nevoie de astfel de mesaje. Avem nevoie de exemple precum cele pe care le oferi tu prin exemplul propriu. Si sincer tin sa te felicit pentru aceasta energie pe care o pui zilnic in spatele proiectului tau. Si pentru ca ne aflam la final si pentru ca ne aflam la “Provocari de parinte”, Oana, care a fost cea mai provocare de parinte a ta de pana acum?

01:01:16 Oana: Cea mai mare provocare e ca trebuie sa-mi schimb aproape personalitatea, modul de a gandi in functie de ritmul in care a crescut fiica-mea. Daca la varstele mici trebuia sa fiu super jucausa si sa ma opresc la fiecare crapatura din trotuar pana la piata, cand o luam de mana cu mine, ca sa vedem gargaritele, gandaceii. Asta a fost o mare, mare, mare presiune pe mine, un adult cu directie sa invat sa ma opresc si sa observ lucrurile din jur. Cand am o tinta nu ma mai opresc sa mai observ nimic. Copilul meu m-a invatat sa fac asta. Pe urma la faza in care atentia ei a devenit imprastiata in toate directiile, ca asta fac copiii, si a trebuit din nou sa revin la rolul de parinte care da directii, organizare si focus, deci iarasi sa-mi schimb peste noapte rolul sau la cateva luni distanta de varsta. Pe urma in clasele I-IV sa intru in rolul acela de prieten jucaus, dar si de controlor a ceea ce se intampla in scoala, in clasa, cu caietele ei, sa-i dau o directie fara sa se simta judecata de mine, dar in acelasi timp virata in directia lucrului bine facut – foarte greu de facut

asta! – pana acum, la adolescenta, la 17 ani, cand nu mai poti sa fii directiv, trebuie sa fii mereu insinuant, smecher. Nu mai poti sa judeci in niciun fel, ca ei se retrag si nu te mai asculta, nu-ti mai povestesc nimic. Si asta e foarte greu, ca de la rolul ala in care eram cu tot sufletul in ea, acum trebuie sa ma retrag, sa-i dau spatiu si sa intervin doar cand trebuie. Deci cea mai mare provocare este provocarea de fiecare zi, de a juca roluri diferite in functie de cresterea copilului. Si multi psihologi spun ca, de fapt, fiecare etapa de crestere a copilului tau e o etapa de transformare spirituala a ta ca parinte. Cel mai greu rol in care ma aflu acum la 17 ani ai fiicei mele este sa ma dau la o parte si sa inteleg ca nu sunt intr-un cuplu cu ea, ca are nevoie de viata ei, de spatiul ei, de greselile ei, de micile ei drame si dezamagiri si suferinte, fara sa mai trebuiasca sa fiu acolo in spate si in gatul ei. Nu mai e sanatos sa fii la toate astea. Este cel mai greu lucru sa te decuplezi de copilul tau si sa intelegi ca trebuie sa sufere singura, sa se bucure singura. Cea mai mare provocare!

01:03:50 Andrei: Oana Moraru, iti multumesc din suflet pentru aceste insight-uri si aceasta discutie. Mi-a placut foarte mult sa te avem astazi alaturi. Cred ca am dat cateva directii si cateva idei bune si creative, precum si speranta ascultatorilor nostri. Iti multumesc foarte mult si sper sa ne revedem curand. Mult succes in toate proiectele tale!

01:04:10 Oana: Multumesc la fel. Iti multumesc mult.